

100/30/10-modellen

Input fra WWF Verdensnaturfonden, DOF BirdLife, Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening

Introduktion

Ingen af vores danske farvande har en god miljøtilstand. Flere af de danske fiskebestande er overfisket. Alle beskyttede naturtyper (Art. 17 i Habitatdirektivet), undtagen havgrotter på Bornholm, er i stærkt ugunstig tilstand. Fiskeri med bundslæbende redskaber finder sted en til flere gange årligt på havarealer svarende til næsten 70% af Østersøen og næsten 90% af Nordsøen. Hele bunddyrssamfund er forsvundet fra fiskede områder, hvor der er blevet fisket med bundslæbende redskaber, og i størstedelen af vores farvande er der stort set ingen viden om, hvordan det biologiske potentiale ville være i upåvirket tilstand. Selv i vores marine beskyttelsesområder er fiskeriet kun begrænset i et meget lille omfang og det skønnes at mindre end 2 % er beskyttet mod fiskeri med bundslæbende redskaber samt at kun 0.02 % er lukket for alle former for fiskeri.

Den marine biodiversitet har stabiliseret sig på et meget dårligt niveau og der kan ikke længere være nogen tvivl om, at der skal ske et paradigmeskifte i forhold til balancen mellem beskyttelse og benyttelse af de danske farvande. Hvis vi skal gøre os nogen forhåbninger om at nå vores miljømål, skal der en langt større indsats til. Der skal ske forbedringer i havnaturens tilstand. Der er behov for en ny tilgang til beskyttede områder, som tager et stort skridt væk fra vanlig dansk praksis, hvor biodiversiteten gang på gang må vige for erhverv. Også især i lyset af klimaforandringer og havets vigtige rolle i at afbøde deres virkninger.

Vi foreslår en trepunktsplan for havet – **100/30/10** - som vi betragter som en minimumsindsats.

Vores model

100% af havarealet skal forvaltes bæredygtigt og økosystembaseret. Hensyn skal tages til både EU-miljømål, klimaforandringer og de marine økosystemers bærekapacitet og evne til at levere økosystemydelse. Dette er allerede et krav jf. EU's direktiv om maritim fysisk planlægning, som skal udmøntes i Havplan Danmark senest marts 2021. Kravet om en økosystembaseret havplan kan forenkles til et princip om, at det samlede pres fra alle aktiviteter i det danske havareal skal ske bæredygtigt, og ikke må forhindre opnåelsen af vores mål om 'god miljøtilstand', i følge Havstrategidirektivet. Det rækker langt ud over en snæver naturbeskyttelse af en kort liste over naturtyper og arter.

Mindst **30 %** af havarealet skal bestå af effektivt beskyttede og forvaltede områder. Det vil sige områder hvor havets biodiversitet har 1. prioritet og hvor presfaktorer med negativ påvirkning helt udelukkes og hvor aktiviteter med potentielt negativ påvirkning på områdets bevaringsmål og udpegnings underlag altid skal gennemgå en konsekvensvurdering for at få tilladelse at udøves inden for området. Det bør således være staten eller den der ønsker at udøve en aktivitet i området, der med rimelig videnskabelig sikkerhed dokumenterer, at aktiviteten ikke vil være i modstrid med opnåelse af god miljøtilstand. Desuden skal forsigtighedsprincippet også i langt højere grad anvendes, når de forskellige aktiviteter påvirkning på naturbeskyttelsesområder vurderes.

De 30 % af havet skal bestå af større, sammenhængende og repræsentative naturbeskyttelsesområder med eksisterende og/eller potentielt høj naturværdi. Områderne kan inkludere allerede eksisterende naturbeskyttelsesområder som er udpeget under Havstrategidirektivet og Natura 2000-direktiverne, såfremt den nuværende, utilstrækkelige beskyttelse af disse genbesøges og styrkes.

Det er også på tide at fisk anses som en del af den danske havnatur. Derfor bør de 30% inkludere fisks levesteder og dermed adressere Art. 8 i EU's fælles fiskeripolitik om at sikre de såkaldte Fish Stock Recovery Areas.

Vi efterlyser også en helhedssyn på beskyttelsen af områderne, da det ifølge Havstrategidirektivet er havbundens samlede integritet, der skal tilgodeses og ifølge Habitatdirektivets artikel 6 (3) skal medlemslandene i habitatområder beskytte/genoprette hele udpegningsgrundlagets samlede integritet, ikke kun isolerede habitater og/eller arter.

Herudover bør udpegningsområder tage højde for både OSPAR og HELCOM prioriterede arter og habitater.

Nye udpegede beskyttede områder skal omfatte en bred vifte af habitater og arter, og dermed ikke kun enkelte levesteder og arter, hvilket har været den normale praksis i mange år.

Den tid, hvor naturbeskyttelse i danske farvande ignorerer videnskabelig 'best practice' skal slutte nu, og vi forventer nu at udpegningsområder og forvaltning fremover respekterer og inddrager erfaringer og kompetencer fra både forskningsverdenen og fra de grønne organisationer.

Vi forventer at de 30 % beskyttet havnatur er udpeget og implementeret senest 2030 og at der i den forbindelse er lavet forvaltningsplaner med bevaringsmål for hvert beskyttet område, inklusive et målrettet overvågningsprogram som kan dokumentere udviklingen, samt måle effektiviteten af forvaltningsforanstaltningerne og dermed vise, om bevaringsmålsætningerne for de enkelte områder opnås. For hvert område skal der laves en baseline, så man kan følge udviklingen for områderne og tilrette handlingsplanerne løbende. Der bør allerede i 2020 laves en 10-års plan for hvor de 30 % skal etableres, og hvilke aktiviteter der kan ske inden for områderne.

Mindst **10 %** af havarealet skal beskyttes mod enhver form for direkte udnyttelse – dvs. "urørt hav". Områderne skal udlægges til videnskabelige referenceområder, hvor kun forskere har mulighed for at indhente tilladelse til aktiviteter. Sådanne urørte områder er ifølge forskningen nødvendige for at sikre den marine biodiversitet. Herudover er der i det danske samfund et behov for at kunne overvåge forandringer i det marine miljø, f.eks. i forbindelse med klimadrevne forandringer. Dette er ikke muligt i dag, hvor f.eks. erhvervsfiskeri tillades stort set overalt i danske farvande og hermed maskeerer andre faktorer virkninger.

Områderne kan indgå som kerneområder i de 30 % beskyttede havområder og øvrige naturbeskyttelsesområder, men skal så vidt muligt være store nok til at levere de positive effekter de skal, forskning anbefaler 100 km² som mindste størrelse.

De videnskabelige referenceområders kriterier skal svare til IUCN kategori Ia. Referenceområderne bør være en integreret del af Havstrategi II's Indsatsprogram, som skal være klart i løbet af 2021. Derfor foreslår vi at der hurtigst muligt etableres en faglig arbejdsgruppe med inddragelse af både forskere og grønne organisationer som kan identificere krav og kriterier til sådanne områder.

Det overordnede mål med vores model er at nå en god miljøtilstand i de danske farvande og bevare, genoprette, og højne den marine biodiversitet for både habitater og arter.

Det er endvidere værd at bemærke at målsætninger lignende den anbefalede model er inkluderet i Biodiversitetskonventionens udkast til *Post-2020 Global Biodiversity Framework*, som skal forhandles i Kina i oktober 2020: Protect sites of particular importance for biodiversity through protected areas and other effective area-based conservation measures, by 2030 covering at least [60%] of such sites and at least [30%] of land and sea areas with at least [10%] under strict protection.

Lov og forpligtelser vores 100-30-10 model hjælper Danmark at opfylde:

100 % bæredygtigt forvaltet havområde opfylder især:

- ✓ Havplanloven
- ✓ Havstrategidirektivet
- ✓ EU's Fælles Fiskeripolitik
- ✓ FN Verdensmål nr. 14
- ✓ Vandrammedirektivet
- ✓ Habitatdirektivet

30 % og 10 % effektivt og højt beskyttede marine beskyttelse områder:

- ✓ Habitatdirektivet
- ✓ Havstrategidirektivet
- ✓ Konventionen om Biologisk Diversitets Aichi-mål
- ✓ FN Verdensmål nr. 14
- ✓ EU's Fælles Fiskeripolitik's mål om økosystem baserad forvaltning af fiskebestand og Artikel 8 omkring 'Oprettelse af områder til genopretning af fiskebestande'
- ✓ OSPAR-konvention
- ✓ HELCOM-konvention
- ✓ Vandrammedirektivet

Aktivitet	30 %	10 %
Jagt	+/-	-
Tang og muslingbrug	+/-	-
Fiskeopdræt til havs	-	-
Kommercielt fiskeri med bundslæbende redskaber	-	-
Kommercielt fiskeri med passive redskaber	+/-	-
Fritidsfiskeri fiskeri (rekreativt fiskeri med redskaber)	+/-	-
Lystfiskeri (rekreativt fiskeri med stang)	+/-	-
Råstofindvinding (Sand, ral, olie og gas, etc.)	-	-
Infrastruktur (Rørledninger, kabler, vindmølleparker, off-shore platforme etc.)	-	-
Fjernelse af havbund (f. eks. opfyldning, klapning og etablering af kunstige øer)	-	-
Erhvervssejlad (Færger, shipping, etc.)	+/-	-
Fritidssejlad (max hastighed 5 knob ved motorsejlad)	+	+*
Videnskabelig forskning	+	+

“-” minus betyder at en aktivitet ikke kan tillades, dog med den begrænsning at der kan være internationale bindinger, som DK ikke forventeligt vil kunne ændre på, fx regler i Havretskonventionen om sejlad.

“+/-” afgøres af en konsekvensvurdering med omvendt bevisbyrde ud fra forsigtighedsprincippet med mulige begrænsning i omfang, rum og tid (f. eks. gyde lukkeperioder, redskabsbegrænsninger)

*Ingen ankring tillades indenfor referenceområderne, kun gennem sejlad.

Referencer:

Convention on Biological Diversity 2020. Zero Draft of the Post-2020 Global Biodiversity Framework. CBD/WG2020/2/3 6 January 2020.

<https://www.cbd.int/doc/c/efb0/1f84/a892b98d2982a829962b6371/wg2020-02-03-en.pdf>

Josefson, A., Loo, L-O., Blomqvist, M., Rolandsson, J. *Substantial changes in the depth distributions of benthic invertebrates in the eastern Kattegat since the 1880s*. Ecology and Evolution 2018.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ece3.4395>

Göke, C., Christensen, A., Tonetta, D., Petersen, I.K., Olsen, O., Dahl, K. og Sveegaard, S. 2019. *Identifikation af mulige beskyttede havområder i Nordsøen, Skagerrak og Østersøen omkring Bornholm*. Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 78 s. Videnskabelig rapport nr. 362.

<https://www.dce.au.dk/udgivelser/vr/nr-351-400/abstracts/nr-362-identifikation-af-mulige-beskyttede-havomraader-i-nordsoeen-skagerrak-og-oestersoee-omkring-bornholm/>

Miljø- og Fødevarerudvalget 2017-18, MOF Alm.del endeligt svar på [spørgsmål 261](#).

Brev fra EU kommissionen og Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF) der den fælles anbefalingen for fiske regulering i fire Tyske Natura 2000-områder kritiseres som utilstrækkelig og ikke nok for at sikre beskyttelsen af habitater og arter.

Jesper Fredshavn, Bettina Nygaard, Rasmus Ejrnæs, Christian Damgaard, Ole Roland Therkildsen, Morten Elmeros, Peter Wind, Liselotte Sander Johansson, Anette Baisner Alnøe, Karsten Dahl, Erik Haar Nielsen, Helle Buur Pedersen, Signe Sveegaard, Anders Galatius & Jonas Teilmann. 2019. *Bevarelingsstatus for naturtyper og arter – 2019. Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering*. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 52 s. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 340

<http://dce2.au.dk/pub/SR340.pdf>

Jon Day, Nigel Dudley, Marc Hockings, Glen Holmes, Dan Laffoley, Sue Stolton, Sue Wells and Lauren Wenzel. *Guidelines for applying the IUCN protected area management categories to marine protected areas : second edition*

<https://www.iucn.org/content/guidelines-applying-iucn-protected-area-management-categories-marine-protected-areas-0>

Edgar et al. *Global conservation outcomes depend on marine protected areas with five key features*. Nature 2014.

<https://www.nature.com/articles/nature13022>

IUCN World Congress Resolution 2016. *Increasing marine protected area coverage for effective marine biodiversity conservation*.

https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/resrecfiles/WCC_2016_RES_050_EN.pdf

Sala, E. & Giakoumi, S. *No-take marine reserves are the most effective protected areas in the ocean*. ICES Journal of Marine Science, Volume 75, Issue 3, May-June 2018, Pages 1166–1168, <https://doi.org/10.1093/icesjms/fsx059>

Bethan C. O'Leary, Marit Winther-Janson, John M. Bainbridge, Jemma Aitken, Julie P. Hawkins, Cal-lum M. Roberts. *Effective Coverage Targets for Ocean Protection*. Conservation letters. 2016. <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/conl.12247>

Halpern, B. *Making marine protected areas work*. Nature 506, 167–168 (2014). <https://www.nature.com/articles/nature13053#citeas>